

A Tanács határozata**(2006. december 19.)**

az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) nukleáris kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjának (2007–2011) a keretében a Közös Kutatóközpont által közvetlen cselekvések révén végrehajtandó egyedi programról

(2006/977/Euratom)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 7. cikkére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Parlament véleményére¹,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére²,

a tudományos és műszaki bizottsággal, valamint a Közös Kutatóközpont igazgatótanácsával folytatott konzultációt követően,

¹ 2006. november 30-i vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

² HL C 185., 2006.8.8., 10. o.

mivel:

- (1) A Szerződés 7. cikkének megfelelően az Európai Atomenergia-közösség kutatási és képzési tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–2011) szóló, 2006. december 18-i 2006/970/Euratom tanácsi határozatot¹ (a továbbiakban: a keretprogram) olyan egyedi programokon keresztül kell végrehajtani, amelyek részletes szabályokat állapítanak meg a végrehajtásra vonatkozóan, rögzítik időtartamukat, és előírják a szükségesnek ítélt eszközöket.
- (2) A Közös Kutatóközpontnak – a továbbiakban: KKK – az Euratom keretprogram végrehajtására irányuló KKK egyedi program keretébe tartozó közvetlen cselekvéseken keresztül kell végrehajtania a kutatási és képzési tevékenységeket.
- (3) Feladatainak teljesítése során a KKK-nak ügyfélközpontú tudományos és műszaki támogatással kell hozzájárulnia az EU döntéshozatali folyamatához, ily módon támogatva a meglévő szakpolitikák végrehajtását és figyelemmel kísérését, és reagálva az új szakpolitikai igényekre. Feladatának teljesítéséhez a KKK-nak a legjobb európai minőségű kutatást kell végeznie, ami magában foglalja saját tudományos kiválóságának fenntartását is.
- (4) Ezen egyedi program végrehajtása során kiemelt hangsúlyt kell helyezni a kutatók Közösségen belüli mobilitására és képzésére, valamint az innovációra. Megemlítendő különösen, hogy a KKK-nak megfelelő képzési tevékenységeket kell folytatnia a nukleáris biztonság és védelem területén.

¹ Lásd e Hivatalos Lap oldalát.

- (5) Ezt az egyedi programot rugalmas, hatékony és átlátható módon kell végrehajtani, figyelembe véve a KKK felhasználóinak jogos igényeit és a közösségi politikákat, valamint szem előtt tartva a Közösség pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatos célkitűzést. A program keretében végzett kutatási tevékenységeket adott esetben ezekhez a igényekhez, valamint a tudományos és technológiai fejleményekhez kell igazítani, és törekedni kell a tudományos kiválóságra.
- (6) Az ezen egyedi program keretében végzett kutatási-fejlesztési tevékenységekre alkalmazni kell az Európai Közösség keretprogramjának a vállalkozások, kutatóközpontok és egyetemek részvételére és a kutatási eredmények terjesztésére vonatkozó szabályait (a továbbiakban: részvételi és terjesztési szabályok).
- (7) E program végrehajtása céljából indokolt lehet az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásnak vagy a társulási megállapodások valamelyikének a hatálya alá tartozó együttműködésen kívül további nemzetközi együttműködési tevékenységeket kezdeményezni harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel, elsősorban a Szerződés 2h., 101. és 102. cikke alapján.
- (8) Az Európai Unió bővítésével és az integrációval összefüggésben a KKK arra törekszik, hogy előmozdítsa az új tagállamok szervezeteinek és kutatóinak a tevékenységeihez történő csatlakozását, különösen a közösségi vívmányok tudományos és technikai vonatkozású összetevőinek az alkalmazása tekintetében, a csatlakozó és a tagjelölt országok szervezetei és kutatói esetében pedig a szorosabb együttműködést. A szomszédos országok fokozatos bevonása is napirenden van, főként az európai szomszédsgpolitika elsődleges témái tekintetében.

- (9) Az ezen egyedi program keretében végzett kutatási tevékenységeknek tiszteletben kell tartaniuk az etikai alapelveket, beleértve azokat is, amelyek az Európai Unió alapjogi chartájában jutnak kifejezésre.
- (10) Célszerű, hogy a KKK továbbra is kiegészítő erőforrásokra tegyen szert piaci tevékenységei révén; ilyenek többek között a keretprogram közvetett cselekvéseiben való részvétel, a harmadik felek számára végzett tevékenységek, valamint – kisebb mértékben – a szellemi tulajdonjogok kiaknázása.
- (11) Az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelettel¹, a költségvetési rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 2342/2002/EK, Euratom bizottsági rendelettel², valamint ennek esetleges jövőbeni módosításaival összhangban a keretprogram vonatkozásában biztosítani kell a hatékony és eredményes pénzgazdálkodást, a lehető leghatékonyabb és leginkább felhasználóbarát végrehajtást, valamint a jogbiztonságot és valamennyi résztvevőnek a programhoz való hozzáférését.

¹ HL L 248., 2002.9.16., 1. o.

² HL L 357., 2002.12.31., 1. o. Az 1261/2005/EK, Euratom bizottsági rendelettel (HL L 201., 2005.8.2., 3. o.) módosított rendelet.

- (12) Megfelelő – az Európai Közösségek pénzügyi érdekeivel arányos – intézkedéseket kell hozni mind a megítélt pénzügyi támogatás hatékonyságának, mind a rendelkezésre bocsátott pénzeszközök eredményes felhasználásának nyomon követésére a szabálytalanságok és a csalás megelőzése érdekében, és meg kell tenni a szükséges lépéseket az eltűnt, alaptalanul kifizetett vagy szabálytalanul felhasznált pénzeszközök visszaszerzésére az 1605/2002/EK, Euratom rendelet, a 2342/2002/EK, Euratom rendelet, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. december 18-i 2988/95/EK, Euratom tanácsi rendelet¹, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról szóló, 1996. november 11-i 2185/96/Euratom, EK tanácsi rendelet² és az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról szóló, 1073/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet³ értelmében.
- (13) A Bizottságnak megfelelő időben intézkednie kell annak érdekében, hogy az e program keretébe tartozó területeken végzett tevékenységekről független értékelés készüljön,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

¹ HL L 312., 1995.12.23., 1. o.

² HL L 292., 1996.11.15., 2. o.

³ HL L 136., 1999.5.31., 1. o.

1. cikk

A kutatási és képzési tevékenységek területén a Közös Kutatóközpont által végrehajtandó közvetlen cselekvésekre vonatkozó egyedi program – a továbbiakban: az egyedi program – a 2007. január 1-jétől 2011. december 31-ig terjedő időszakra elfogadásra kerül.

2. cikk

Az egyedi program megállapítja a Közös Kutatóközpont nukleáris cselekvésekkel kapcsolatos tevékenységeit, amelyek támogatják a transznacionális együttműködés keretén belül megvalósuló kutatások teljes skáláját az alábbi tematikus területeken:

- a) nukleáris hulladék-kezelés, környezeti hatás,
- b) nukleáris biztonság,
- c) nukleáris védelem.

A részletes célkitűzéseket, valamint az e tevékenységekre vonatkozó körvonalakat a melléklet tartalmazza.

3. cikk

A keretprogram 3. cikkével összhangban az egyedi program végrehajtásához szükségesnek ítélt összeg 517 millió EUR.

4. cikk

- (1) Az egyedi program keretében valamennyi kutatási tevékenységet az etikai alapelveknek megfelelően kell végrehajtani.

5. cikk

- (1) Az egyedi programot a keretprogram II. mellékletében meghatározott közvetlen cselekvésekkel kell végrehajtani.
- (2) Erre az egyedi programra alkalmazni kell a közvetlen cselekvésekre vonatkozó részvételi és terjesztési szabályokat.

6. cikk

- (1) A Bizottság az egyedi program végrehajtására többéves munkaprogramot dolgoz ki, amelyben részletesebben meghatározza a mellékletben kitűzött célokat és tudományos és technológiai prioritásokat, valamint a végrehajtás ütemezését.
- (2) A többéves munkaprogramban figyelembe kell venni a tagállamok, a társult államok, valamint az európai és a nemzetközi szervezetek által végzett kapcsolódó kutatási tevékenységeket. A munkaprogramot szükség szerint aktualizálni kell.

7. cikk

A Bizottság gondoskodik a keretprogram 6. cikkében előírt független értékelésről, amelyet az egyedi program alá tartozó területeken végrehajtott tevékenységek tekintetében kell elvégezni.

8. cikk

Ez a határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

Ennek a határozatnak a tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2006. december 19-én.

a Tanács részéről

az elnök

J. KORKEAOJA

Melléklet

A KKK-Euratom program

1. Célkitűzés

A nukleáris energiával kapcsolatos közösségi politika ügyfélközpontú tudományos és műszaki támogatása, ily módon támogatva a meglévő szakpolitikák végrehajtását és figyelemmel kísérését, és rugalmasan reagálva az új szakpolitikai igényekre.

2. Megközelítés

A Közös Kutatóközpont (KKK) feladata, hogy az európai kutatás élmezőnyben tartásának céljából ügyfélközpontú tudományos és műszaki támogatást nyújtson a közösségi politikák kialakításához, fejlesztéséhez, végrehajtásához és nyomon követéséhez. A KKK küldetése hangsúlyozza annak szükségességét is, hogy a KKK magas színvonalú kutatási tevékenységeket folytasson az iparral és más szervekkel szoros kapcsolatot tartva, és a tagállamok köz-és magánintézeteivel hálózatot alakítson ki. A KKK minden tevékenységében jelen van mindkét terület, de azok jelentősége változó mértékű attól függően, hogy a Bizottság szolgálatainak nyújtott közvetlen támogatásról, vagy széles körű európai vagy nemzetközi vonatkozású alap kutatásról van szó.

A KKK nukleáris tevékenységeinek célja, hogy az Euratom-Szerződésből eredő kutatási és fejlesztési kötelezettségeknek eleget tegyen, a Bizottság és a tagállamok részére támogatást nyújtson a nukleáris biztonsági ellenőrzés és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása, a hulladékkezelés, a nukleáris létesítmények és üzemanyagciklus biztonsága, a környezeti radioaktivitás és a sugárvédelem terén.

Ennek az egyedi programnak a célja az ismeretek gyarapítása és összegyűjtése, létfontosságú tudományos / műszaki adatok és támogatás nyújtása az atomenergia biztonságához, védelméhez és megbízhatóságához, fenntarthatóságához és ellenőrzéséhez, beleértve az innovatív / jövőbeni rendszerek értékelését. A keretprogram közvetett cselekvéseiben való részvételnek és az alább a 3. részben kifejtett intézményi munkaprogramnak a lehető legjobban ki kell egészíteniük egymást

Nukleáris téren jelenleg az egyik legnagyobb probléma az, hogy elvész a tudás, a szakértelem és különösen a sugárzó anyagok és a sugármező kezelésére vonatkozó technológiai és mérnöki szakismeret. A KKK továbbra is a fiatal kutatóknak nyújtott tájékoztatás, képzés és oktatás európai referenciainstítúciónak fog működni, és infrastruktúráihoz továbbra is hozzáférést biztosít más kutatóknak is, ily módon segítve az európai nukleáris know-how fenntartását.

Másik célkitűzés az együttműködés hálózatba szerveződés útján való továbbfejlesztése európai és nemzetközi szinten. Ebben az összefüggésben különös jelentőségű a KKK lehetősége a kiválósági hálózatokban és az integrált projektekben való részvételre.

Ezen túlmenően a KKK elősegíti az európai energiaigény kielégítéséhez szükséges energia megfelelő összetételével (beleértve a megújuló energiaforrásokat és a nukleáris energiát) kapcsolatos, tényeken alapuló vitát és a kellő ismeretek birtokában megvalósítandó döntéshozatalt.

3. Tevékenységek

3.1. Nukleárishulladék-kezelés, környezeti hatás

3.1.1. A kiégett üzemanyag jellemzői, tárolása és elhelyezése

A kiégett üzemanyag és a nagy aktivitású nukleáris hulladék kezelése annak kondicionálás utáni elszállítását, tárolását és geológiai elhelyezését jelenti. A fő célkitűzés, hogy radionuklidok hosszú távon ne szabaduljanak ki a bioszférába. E célkitűzések elérése szempontjából meghatározó a mesterséges és természetes gátrendszerek tervezése, felmérése és működése megfelelő időtávlaton, ez pedig többek között az üzemanyag viselkedésétől függ.

A KKK arra törekszik, hogy a kiégett üzemanyag hosszú távú viselkedéséről adatokat szerezzen és a mesterséges gátrendszerek megbízható felmérésére alkalmas módszereket fejlesszen ki, súlyt fektetve a hulladékcsomagok sértetlenségére és kockázatorientált döntési kritériumok rendszeresítésére.

Az üzemanyag viselkedésének valóság-hű körülmények közötti laboratóriumi vizsgálata megfelelő adatokat szolgáltat a hosszú távú előrejelzésekre alkalmas modellek kidolgozásához és az ezek helytállóságáról való meggyőződéshez. A KKK részt vesz a biztonságos ártalmatlanítási megoldások kidolgozására irányuló európai erőfeszítésekben is, és tevékenyen hozzájárul az ismeretek országok közötti átadásához.

3.1.2. Particionálás, transzmutálás és kondicionálás

E program fő kihívása továbbra is egyfelől a hosszú felezési idejű radionuklidoknak az üzemanyag particionálása általi különválasztásának optimalizálása, másfelől az aktinidák transzmutálása szempontjából biztonságos és megbízható üzemanyagok vagy célanyagok előállítása és ezek jellemzőinek meghatározása.

Ezen alternatív hulladékkezelési stratégiák tanulmányozása jelenleg is nagy figyelmet kap, mert a hulladék elhelyezésében rejlő hosszú távú veszélyeket jelentősen csökkenthetik. Fölmerül, hogy a transzmutációt gyorsreaktorokkal, termikus reaktorokkal, vagy akár külön az aktinidák égetésére szolgáló létesítményekkel oldják meg. A jövő erőműrendszereiről szóló elképzelések többségében szerepel a radionuklidok szelektív különválasztása.

A hosszú élettartamú radionukleidok mennyiségének komoly csökkenése és a hulladék-lerakatok jelentős csökkenése azt eredményezi, hogy hosszú távon a nagy aktivitású hulladékok kondicionálására alkalmas inert anyagok kifejlesztése jelent kulcsfontosságú javulást az atomhulladékok kezelésében.

A KKK új létesítményeket üzemeltet a fejlett particionálás, valamint az ezen a területen használható üzemanyagok és célanyagok előállítása érdekében (a Másodlagos Aktinidák Laboratóriuma). A KKK ezen kívül a célanyagokon és az üzemanyagokon besugárzásos vizsgálatokat végez, továbbá alapvető nukleáris adatokat gyűjt a transzmutációval kapcsolatosan. Végezetül a korrózióra és a kilúgozásra vonatkozó tanulmányok révén megállapítja az aktinidák kondicionálására használt anyagok kémiai tartósságát.

3.1.3. Aktinidák alapkutatása

Az alapkutatási tevékenységek alapvető ismeretek megszerzésére irányulnak a nukleáris üzemanyagban végbemenő fizikai folyamatok megértésének alátámasztására (az energiatermeléstől a hulladékkezelésig), és szorosan kapcsolódnak képzési és oktatási tevékenységekhez. Az alapkutatás az anyagok hőfizikai jellemzőire, az aktinidákat befogadó rendszerek felszíni jellemzőire és az alapvető fizikai és vegyi jellemzőkre összpontosít.

A KKK létesítményei, mint az Aktinidák Felhasználói Laboratóriuma, továbbra is fogadnak tudósokat, különösen az európai egyetemekről.

3.1.4. Nukleáris adatok

A kijelölt másodlagos aktinidákat égető létesítmények vonatkozásában javasolt tervek és a fejlett atomenergia-termelési elképzelések új igényeket eredményeznek az eddiginél lényegesen pontosabb nukleáris adatokra.

A KKK nukleáris adatokra vonatkozó méréseket végez az atomhulladék-kezelés érdekében. Az új technológiai fejlemények a mérési képességek jelentős javulását eredményezték. Az új technológiai fejlemények a mérési képességek jelentős javulását eredményezték. A KKK támogat továbbá egy fontos erőfeszítést, amely a kísérleti úton hozzáférhetetlen reakciók modellezése céljából a nukleáris technika elméleti alapjainak továbbfejlesztésére irányul.

A radionuklidok méréstana olyan mérésekkel egészíti ki ezt a munkát, amelyek a hasadóanyagok és a hasadási termékek bomlásáról szolgálnak pontosabb adatokkal. A sugárvédelmi szabályozás alapjául szolgáló elméletek és modellek alátámasztásához is pontos kísérleti adathalmaz szükséges.

3.1.5. Az atomkutatás orvosi alkalmazásai

A KKK nukleáris létesítményei és szaktudása számos orvosi alkalmazáshoz vezetett. Ezek új izotópok előállítására irányuló kutatások, a klinikai referenciaanyagok kidolgozása és a rák új gyógymódjainak támogatása során jöttek létre. A KKK célja, hogy ezeket az új alkalmazásokat a kórházi és a gyógyszeripari kivitelezés rendelkezésre bocsássa.

3.1.6. A környezeti radioaktivitás mérése

Nyomelemzési szaktudását felhasználva a KKK ellenőrzi a nukleáris létesítmények által leadott és kibocsátott sugárzást. Ez a munka kiterjed a kémiai speciációval, a bioszférában végbemenő anyagvándorlás eseteivel és az aktinidák radiotoxikológiájával kapcsolatos tanulmányokra is. Az élelmiszer-összetevőkre vonatkozó új radionuklid-határértékekre tekintettel a KKK az elemzési technikákat továbbfejleszti és elkészíti az ennek megfelelő referenciaanyagokat. Laboratóriumok közötti összehasonlítás szervezésére kerül sor a tagállamok megfigyelő laboratóriumaival közösen, hogy felmérjék a megfigyelésekből származó, bejelentett adatok összehasonlíthatóságát és egységesítsék a radioaktív sugárzás mérési rendszereit.

3.1.7. Az ismeretek kezelése, képzés és oktatás

A nukleáris területen dolgozó tudósok és mérnökök új nemzedékeinek fontos, hogy a múltban felhalmozott kísérletek, eredmények, magyarázatok és készségek révén fenntartsák és elmélyítsék tudásukat a nukleáris kutatás terén. Ez különösen érvényes azokra a területekre, ahol a reaktorok teljesítményének és biztonságának elemzésében szerzett három évtizedes tapasztalat összetett elemzőeszközökben – modellekben, számítógépes kódokban – tömörül. Az ismeretek esetleges elvesztésének és a nukleáris technológiában tevékenykedő új tudós- és mérnök-nemzedék hiányának elkerülése érdekében a KKK a szükséges tudás fenntartására törekszik, biztosítva azt, hogy ez a tudás kellően rendszerezve és jól dokumentálva könnyen hozzáférhető legyen. Emellett ösztönzi a nukleáris technológiában tevékenykedő új tudós- és mérnök-nemzedék kialakulását többek között azzal, hogy fiatal tudósokat és mérnököket vonz erre a területre. Támogatni fogja az európai felsőoktatási tevékenységeket is. A KKK ahhoz is hozzájárul, hogy jobb kommunikációt alakítsanak ki a nukleáris kérdésekben, különösen a lakossági elfogadottság és összességükben véve az általános energiatudatosságra irányuló stratégiák terén.

3.2. Nukleáris biztonság

3.2.1. Nukleáris reaktorok biztonsága

Annak érdekében, hogy az – akár nyugati, akár orosz típusú – atomerőművek biztonsági színvonala megmaradjon és emelkedjen, korszerűbb és kifinomultabb biztonságfelmérő módszereket és hozzájuk kapcsolódó elemző eszközöket kell kifejleszteni és jóváhagyni. Célzott kísérleti tanulmányok segítenek a biztonságfelmérő eszközök jóváhagyásában és ellenőrzésében, továbbá a mögöttük álló fizikai jelenségek és folyamatok jobb megértésében. Az atomreaktorok magas fokú biztonságáért tett nemzetközi erőfeszítésekben a KKK teljes mértékben részt vesz.

3.2.2. Nukleárisüzemanyag-biztonság az EU területén működő atomreaktoroknál

Az üzemanyag-biztonság a feltételezett balesetek következményeinek megelőzésével és hatásainak csökkentésével foglalkozik. E kutatás két fő dologra irányul: az üzemanyag-kazetták sértetlenségére a reaktor teljes élettartama alatt, valamint az üzemanyag viselkedésére átmeneti körülmények között és reaktorbalesetek súlyos körülményei esetén, beleértve az aktív zóna megolvadását.

Ezzel összefüggésben a KKK részt vesz a jelenlegi üzemanyag-fejlesztési stratégiában, amely nagyobb biztonságra és a felhalmozott polgári és katonai célú plutónium-készletek csökkentésére irányul. A KKK az üzemanyag viselkedését és jellemzőit a nagy neutronfluxusú reaktor segítségével teszteli. A teljesítményre ható jellemzők mérésére is sor kerül.

3.2.3. A fejlett atomenergia-rendszerek biztonságos működése

A reaktorokkal kapcsolatos új stratégiákról világszerte folynak kutatások, ilyen például a negyedik generációs fejlesztési folyamatterv, amelyet egy átfogó, olyan közérdekű kérdésekre is kiterő értékelés ihletett, mint a biztonság növelése, a hulladék csökkentése és az elterjedéssel szembeni hatékonyabb ellenállás.

Alapvető fontosságú, hogy a KKK közvetlenül és az európai hozzájárulások összehangolása révén teljes szerepet játsszon ebben a világméretű, a legfontosabb kutatóintézetek közreműködésével létrejövő kezdeményezésben. Ez kizárólag olyan területeket foglal magában, amelyek fejlődést hozhatnak az innovatív nukleáris üzemanyagciklus biztonsági és védelmi vonatkozásai, különösen az új üzemanyagok jellemzése, tesztelése és elemzése szempontjából. A reaktorokra vonatkozó biztonsági és minőségi célkitűzések, a rendszerekre vonatkozó biztonsági követelmények és a fejlett értékelési módszerek kidolgozása is napirendre kerül. Ezeket az információkat következetesen eljuttatják az érintett tagállami hatóságokhoz és európai bizottsági szervezeti egységekhez, többek között koordinációs értekezletek rendszeres összehívása révén.

3.3. Nukleáris védelem

3.3.1. Nukleáris biztosítékok

A tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozása egyre nagyobb jelentőségű szempont, és az uniós polgárok védelme szempontjából létfontosságú, hogy továbbra is rendelkezésre álljanak a szükséges kapacitások. A KKK tevékenységei ezen a területen az Euratom-Szerződés alapján a Bizottság szolgálatainak, az atomsorompó-szerződés alapján pedig az NAÜ-nek (Nemzetközi Atomenergia-ügynökségnek) nyújtott technikai támogatásból állnak. A cél a fokozott automatizálás és a jobb eszközök alkalmazása az információelemzés tekintetében, a felügyelők munkamennyiségének és a nukleáris iparra nehezedő terhek csökkentése érdekében.

Noha az Euratom-Szerződés és az atomsorompó-szerződések támogatásában a KKK több, mint 30 éves tapasztalattal rendelkezik, a biztosítékokra vonatkozó fejlődő politika alkalmazása érdekében továbbra is szükség van a technikai újításokra és műszaki javításokra. Ezen célkitűzések teljesítésére törekedve a KKK tevékenysége ezentúl is kiterjed az ellenőrzési, felderítési, elszigetelési és felügyeleti technológiákra, a nukleáris anyagok mérésének módszereire, továbbá képzések nyújtására, különösen az NAÜ és a Bizottság felügyelői számára.

3.3.2. Kiegészítő jegyzőkönyv

A kiegészítő jegyzőkönyv célja, hogy elejét vegye a bejelentetlen nukleáris műveleteknek. A végrehajtása számos olyan technikát igényel, amely eltér azoktól, amelyeket a nukleáris anyagokra vonatkozó számviteli ellenőrzés során alkalmaznak. Ehhez az adott ország nukleáris tevékenységeiről szóló teljes körű leírásra, valamint a létesítmények bejelentését kiterjesztő és sokoldalúbb felügyeleti követelményeket támaszító rendelkezésekre van szükség. Ebbe beletartozhat a létesítményen kívüli ellenőrzés és a létesítmény területén kívüli ellenőrzés, továbbá – a be nem jelentett nukleáris tevékenységek felderítésének egyik eszközeként – a környezeti részecskék elemzése.

A KKK célja a nukleáris anyagok mozgásának valós időben való nyomon követésére és az egységes információelemzésre való törekvés. A KKK kiemelten foglalkozik az információelemző eszközök fejlesztésével és jóváhagyásával, továbbá a rendszerelemzésen alapuló módszertani eszközökkel.

3.3.3. Az atomsorompóval összefüggő információk gyűjtése nyílt forrásokból

A Bizottság szervezeti egységeinek támogatása, valamint az NAÜ-vel és a tagállamok hatóságaival való együttműködés érdekében a KKK ezentúl is következetesen gyűjti és elemzi a legkülönbözőbb forrásokból (az internetről, a szakirodalomból, adatbázisokból) származó, az atomsorompóval kapcsolatos információkat (esetleg más tömegpusztító fegyverekre és azok hordozóira is kiterjesztve a keresést). Ezeket az információkat olyan országjelentésekhez használják fel, amelyek pontosan ismertetik a kiválasztott országok nukleáris tevékenységeit, és a közvetlen vagy kettős felhasználású nukleáris berendezések és technológiák kivitelét és/vagy behozatalát. Az ilyen nyílt forrásokból szerzett információkat műholdas képekkel erősítik meg. E munka elősegítésére a KKK továbbfejleszti a többnyelvű internetes keresési, ismeretkezelési és adatbányászati technológiákat.

3.3.4. A nukleáris anyagok illegális kereskedelme elleni küzdelem és a nukleáris kriminalisztikai elemzések

Az illegálisan szállított vagy tárolt nukleáris anyagok felderítése és azonosítása az egyik legfőbb védvonal a törvénytelen kereskedelem ellen. A nukleáris kriminalisztika tudománya kulcsfontosságú információval szolgál az elkobzott anyag eredetéről. Továbbra is fontos kérdés a megfelelő reagálási tervek kidolgozása a felderítés eseteinek kezelésére. A nukleáris kriminalisztika és az illegális kereskedelem terén a KKK fokozza együttműködését a nemzeti hatóságokkal és a nemzetközi szervezetekkel (ITWG, NAÜ stb.).

Etikai szempontok

Az egyedi program és az abból eredő kutatási tevékenységek végrehajtása során tiszteletben kell tartani az etikai alapelveket. Ide tartoznak többek között az Európai Unió alapjogi chartájában foglalt elvek, beleértve a következőket: az emberi méltóság és az emberi élet védelme, a személyes adatok és a magánélet védelme, továbbá a közösségi jogok és a vonatkozó nemzetközi egyezmények, útmutatások és magatartási kódexek legújabb változatának megfelelően az állatok és a környezet védelme, például a Helsinki Nyilatkozat, az Európa Tanács 1997. április 4-én, Oviedóban aláírt, az emberi jogokról és a biogyógyászatról szóló egyezménye és kiegészítő jegyzőkönyvei, a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény, az UNESCO által elfogadott, az emberi génállományról és az emberi jogokról szóló egyetemes nyilatkozat, a biológiai és mérgező fegyverekről szóló ENSZ-egyezmény (BTWC), az élelmiszer- és mezőgazdasági felhasználású növényi genetikai erőforrásokról szóló nemzetközi szerződés, valamint az Egészségügyi Világszervezet (WHO) vonatkozó határozatai alapján.

Figyelembe kell venni továbbá a biotechnológia etikai vonatkozásaival foglalkozó európai tanácsadó csoport véleményeit (1991–1997), valamint a tudomány és az új technológiák etikájával foglalkozó európai csoport véleményeit (1998-tól).

A szubszidiaritás elvének megfelelően és az Európában fellelhető megközelítések sokféleségére figyelemmel a kutatási projektek résztvevői kötelesek betartani azon országok hatályos jogszabályait, előírásait és etikai szabályait, amelyekben a kutatást végzik. A nemzeti rendelkezéseket minden esetben alkalmazni kell, és a valamely tagállamban vagy más országban tiltott kutatás az adott tagállamban vagy országban történő elvégzés esetén közösségi forrásból nem támogatható.

Szükség esetén a kutatási projekteket megvalósító személyek a KTF-tevékenységek megkezdése előtt kötelesek megszerezni az illetékes nemzeti vagy helyi etikai bizottságok jóváhagyását. A Bizottság rendszeresen etikai szempontú felülvizsgálatnak veti alá az etikailag érzékeny kérdésekre irányuló, valamint az etikai vonatkozásokkal nem kielégítő módon foglalkozó pályázatokat. Egyedi esetekben etikai felülvizsgálat a projekt végrehajtása idején is végezhető.

A Szerződéshez csatolt, az állatok védelméről és kíméletéről szóló jegyzőkönyv előírja, hogy a Közösségnek teljes mértékben figyelembe kell vennie az állatok kíméletére vonatkozó követelményeket a közösségi politikák – beleértve a kutatást – kialakítása és végrehajtása során. A kísérleti és egyéb tudományos célokra felhasznált állatok védelmére vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. november 24-i 86/609/EGK tanácsi irányelv¹ megköveteli, hogy a kísérleteket úgy tervezzék meg, hogy ezek során a kísérleti állatok ne szenvedjenek nélkülözést, és hogy e kísérletek ne okozzanak szükségtelen fájdalmat és szenvedést, minél kevesebb állat használatát igényeljék, az ideglettani szempontból legkevésbé érzékeny állatokat vegyék igénybe és a lehető legkevesebb fájdalmat, szenvedést, nélkülözést vagy maradandó károsodást okozzák. Az állatok genetikai örökségének megváltoztatása és az állatok klónozása csak etikailag indokolt célok érdekében és az állatok jólétét, valamint a biológiai sokféleség alapelveinek figyelembevételét biztosító körülmények között jöhet szóba.

A program végrehajtása során az esetleges fejlemények figyelembevétele érdekében a Bizottság rendszeresen figyelemmel kíséri a tudományos előrehaladást, valamint a nemzeti és nemzetközi rendelkezéseket.

¹ HL L 358., 1986.12.18., 1. o. A 2003/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 230., 2003.9.16., 32. o.) módosított irányelv.